

EVANGELIKUS ÓRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETILAP.

A lapot szellemi és anyagi tekintetben illető mindennemű póstai küldemény, a hirdetések szövege és ára, valamint az esetleges reklamáció is a lap tulajdonosához: **Noszkó István** lelkészhez **Rákoskeresztúrra** (Pest megye) küldendő. ☒ ☒

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

NOSZKÓ ISTVÁN

rákoskeresztúri lelkész.

FŐMUNKATÁRSÁK:

SCHOLTZ ÖDÖN JAHN JAKAB BLATNICZKY PÁL
ágfalvi esperes-lelkész kiskéri lelkész. cinkotai lelkész.

DUSZIK LAJOS

szatmári lelkész.

GÖMÖRY JÁNOS

eperjesi főgym. igazgató.

Megjelenik hetenként egy ízben

A lap ára:

Egész évre 14 K

Félévre 7 K

Egyes szám ára 40 F

Hirdetések és pályázatok ára:

Egész oldal 40 K

Alkandó hirdetés-utalványok 20 F

TARTALOMJEGYZÉK: VEZÉRCIKK: Arról az állítólagos sötétbe ugrásról. Gyürky Pál. — Irodalom. —

Eperjesi válasz. — Talán még nem késő?! Farkas Győző. — Lelkipásztorkodásunk főbb teendői a háború után. Bierik János. — Belélet. — Pályázatok és hirdetések.

Arról az állítólagos sötétbe ugrásról.

Az Ev. Egyh. Élet című lap egyik cikkezője ismételten *sötétbe ugrásnak* mondta a m. é. egyetemes közgyűlésnek azon határozatát, melylyel a theol. akad. tanárokat, az egyet. nyugdíjint. bizottság javaslatának megfelelően, kibocsátotta az egyet. egyh. nyugdíjintézetből s az állami nyugdíjintézetbe való belépésüket megengedte.

Ha ez ugrás volt, úgy azt a theol. akad. tanárok önkénytelen, saját szabad elhatározásukból tették meg, *az egyetemes egyház minden külső kényszere nélkül*. Ha tehát ez ugrás következtében közülök egyeseket bizonyos csalódás ért, e miatt az egyetemes egyház nem vádolható előrelátás hiányával, annál kevésbbé, mert ha ez ugrást netán elutasító határozatával megakadályozza, akkor bizonyosan még több és súlyosabb vádat és panaszt hívott volna ki maga ellen.

Sötétbe ugrásnak azonban a miatt mondja az illető cikkező az egyetemes közgyűlésnek említett határozatát, mert ezzel szerinte vesztes kockára lett téve egy nagyfontosságú, egyenesen egyházi közérdek: az t. i., hogy mivel a lelkészi szolgálati éveket nem számítja be az állami nyugdíjintézet a theol. tanári szol-

gálati időbe, ez okból a gyakorlatban kivált s arra alkalmas lelkészek *ezentul nem fognak vállalkozni theol. tanárságra*, ami pedig a helyes lelkészképzés szempontjából felette kívánatos és óhajtandó lenne.

Ugyanezen állítás elhangzott a múlt hetek egyikén Budapesten megtartott egyet. theol. akad. bizottsági ülésben is, elméleti érvekkel támogatva, ahol azon ellenvéleményemnek adtam kifejezést, hogy ez állítás tévedésen alapszik, mert ha az illető lelkészben megvan a hajlam és az interna vocatio a theol. tanárságra, akkor őt annak követésétől nem tartóztathatja vissza ezentul sem, akár a fizetés, akár pedig a nyugdíj tekintetében semmiféle hátrány, sem veszteség.

E véleményemet ugyanakkor nyomban számadatokkal is támogattam, de aközben két theol. akad. tanár azon ellenvetést hangoztatta felém, hogy *számításom „nem igaz”*. (Ipsissima verba.)

Mivel egyetemes egyházi közérdekről van szó, mely, állítólag, veszélyeztetve van, e szempontból megismétlem a biz. ülésben elmondott számításomat, itt nyilvánosan is: nem azért, hogy az elhírtelenkedett theol. tanári közbeszólással polemizáljak, hanem hogy bebizonyítsam az ellenkező állítással szemben azt, hogy a lelkészt ezentul sem akadályozza semmiféle *anyagi veszteség* abban, hogy esetleg theol. tanárrá legyen.

Tegyük fel, hogy egy középarányú fizetéssel, tehát 3000 koronával bíró lelkész, 15 évi szolgálata után hivatik meg theol. akad. tanárnak. Kérdés: mi lett volna végső fizetése és nyugdíja, ha lelkész marad, és mi lesz végső fizetése és nyugdíja, ha theol. tanárrá lesz?

Végső lelkészi fizetése: 3000 k. és ha a korpótléksegély továbbra is megmarad, 1400 k., összesen 4400 k. Nyugdíja pedig: 3000 k. és 600 k. lakbérnyugdíj, összesen 3600 korona, ámde 40 évi szolgálat után.

Ezzel szemben, ha 15 évi lelkészkedés után theol. tanárrá lesz, s mint ilyen még 25 évig szolgál, fizetése lesz: 6400 k. és 2000 k. korpótlék, összesen 8400 k. — Nyugdíja pedig:

- a) Az egyetemes egyh. nyugdíjintézetből 15 évi lelkészi szolgálat után 50 % 1800 k.
 - b) Az állami nyugdíjintézet-től 25 évi tanári szolgálat után 76 % 6384 „
- Ugyaneffól lakbérnyugdíj 1000 „

Összesen 9184 k.

Épen ilyen hangosan kiáltó különbözetet mutat az özvegyi ellátási összeg is, melyet ugyannak a lelkésznek az özvegye kapna: az egyetemes egyházi nyugdíjintézetből t. i. 1440 koronát; ellenben, ha theol. tanárrá lesz, akkor az állami nyugdíjintézetből 3200 koronát. Temetési illetményt kapna, lelkésznek maradt férje után: 300 k.; ellenben theol. tanárrá lett férje után: 1400 koronát.

Egyrészt az egyet. nyugdíjintézeti szabályrendelet, másrészt pedig az 1914 évi XXXVI. törvényekken nyugvó ezen számadatok tehát kétségtelenül igazolják, hogy a lelkészre és családjára nézve óriási anyagi előny keletkezik abból, ha lelkészi állását felcserelelheti theol. tanári állással. Viszont azonban e bebizonyított tételből az következik, hogy midőn a m. é. egyetemes közgyűlés a theol. akad. tanároknak az állami nyug-

díjintézetbe való átlépését megengedte; ámbár előre tudta azt és arra a theol. tanárokat figyelmeztette is, hogy az állami nyugdíjintézet a lelkészi szolgálati éveket nem fogja beszámítani: — engedélyező határozatával még sem vágta el az utját annak, hogy a gyakorlott és alkalmas lelkészek ezentúl is *hasonlíthatatlanul nagyobb anyagi előnyök mellett* lehessenek theol. tanárokká.

Ez egyházi közérdeket tehát nem kockáztatta az egyetemes közgyűlés: vagyis az illető cikkiró szavai szerint, *nem ugrott a sötétbe*; hanem csak annyi történt, hogy akik önkénytelen átugortak, azok közül némelyek egyben-másban némileg csalódtak s ezért most utólag az egyetemes egyházat okolják.

Gyürky Pál

e. ny. ügyvivő.

IRODALOM.

Háborus idők imádságos könyve.

Hadbavonult katonák és azok családtagjai számára. Irta Szolnoky Gerzson, hajduböszörményi ref. lelkész. Debreczen, Hegedűs és Sándor könyvkiadóhivatala 1916. Kis 8. r. 176 l, 9-ik bővített kiadás. Ára hőtve 1 korona 20 fill.

Az áhitatossági irodalom a háboru alatt rendkívül meggyarapodott. Sok vallásos elmélkedés és imádságos könyv jelent meg, sőt még folyvást újabb és újabb ilyen művek és könyvek látnak napvilágot. Az ima a világháboru egyik eredménye. Az emberek Istenhez térnek és megtanulnak imádkozni azok is, akik felé se néztek se templomnak, se bibliának, se imádságos könyvnek. A sok baj és csapás és borzalom között Isten az egyedüli, akinél menekvést és megnyugvást találunk.

Az eddig megjelent számos háborus imádságos könyv között különösebb figyelmet érdemel a Szolnoky Gerzsoné. Hogy mi mindent foglal magában ez az alkalmas kis könyv, a pusztá áttekintés is mutatja. Az első részben egy hétre való hétköznapi és vasárnapi (reggeli, estéli) imádságokat találunk. A második rész a hadbavonultak számára minden elképzelhető helyzetre és alkalomra 10 imádságot tartalmaz. A harmadik rész az itthon maradt családtagok számára való 23 imádsággal. Az imádságok rövidek, de szívesen szólók, hangulatosak. A könyv tartós táblaba van kötve. Szívesen ajánljuk. Megrendelhető a kiadónál. Portóra 10 f. küldendő.

Eperjesi válasz

az egyetemi ev. theol. fakultás kérdésében.

II.

Dr. Schmidt Károly Jenőnek az „Evangelikus Egyházi Élet” f. é. 29. számában megjelent „A tiszai memorandum” c. cikkével nem a fakultás kérdésének érdeme szempontjából, hanem két megdöbbentő jellemvonása miatt foglalkozunk esupán.

Tájékozatlanság és Eperjest lekicsinylő *elfogultság* jellemzik Schmidt cikkét. Egyéb, az egyet. theol. fakultás kérdésének érdemleges és tárgyilagos kritikáját tartalmazó részlet nincs benne, valamint éppenséggel hiányzik olyan tényeknek és bizonyítékoknak felsorolása, amelyek Pozsonynak fölényét, sőt még csak Eperjessel versenyző színvonalát is igazolnák. Erre cikkünk további folyamán még visszatérünk s hisszük, hogy mindenkit, a ki a való tények és az igazság előtt tudatosan nem hung szemet, meggyőzünk arról, hogy az elfogultság vádjával nem meggondolatlanul s nem is szívesen, hanem kényszerűségből illettük a pozsonyi defensort.

Tartsunk tehát *sorrendet* s fenhéjazás helyett *való tényekre* és adatokra támaszkodó *érvekkel* harcoljunk. Hiszen eddig is azt láttuk, hogy a tiszai memorandumnak Pröhle Károly által is elismert alapossága, logikus okfejtése, mindenekfelett pedig az ott felhalmozott konkrét adatok és bizonyítékok „arzenál”-ja sok jelesünket felvilágosította s meggyőzte arról, hogy az eperjesi főiskola talán mégsem „okvetellenkedik”, hanem, mint legnagyobb szabású, modern épületekben, alapítványokban és felszerelésben gazdag, a pozsonyi theol. akademiát messze tulszárnyaló főiskola — arra az esetre, ha már létező *egyetemeinken nem kapunk helyet*, egyetemmé átszervezve első sorban igényelheti a theol. fakultást.

Első helyen Schmidt Károly Jenő *tájékozatlanságát* kell kimutatnunk. Ez akkor is kötelességünk lenne, ha az egyetemi ev. theol. fakultás elhelyezésénél Eperjes egyáltalán szóba sem jött volna. Kötelességünk lenne pedig azért, mert Schmidt K. Jenő egyrészt jelentős helyet tölt be egyházi közéletünkben, másrészt pozsonyi esperes és theol. tanár is, s ez okból nyilvánosan tett nyilatkozatainak objektivitását és ténymegállapításainak valóságát a nagy közönség — a mig az ellenkező ki nem derül — készpénznek tekintti, a jelen esetben azonban cikkének feltűnő *valótlanságai* alkalmasak arra, hogy egyházunk közönségét, sőt a fakultás kérdésében tárgyalni és dönteni hivatott testületeket is megté-

vesszék. Hogy „konfesszionalista”-e, avagy „liberalis”, az a mi egyetemes egyházi közérdekünk szempontjából meglehetősen közömbös. Azt azonban nem nézhetjük ellentmondás és leleplezés nélkül, hogy a mikor a tiszai kerület memorandumában foglalt s egytől egyig komoly, hiteles adatokra épített, egyetemes egyházunk közérdekeit és tekintélyét védelmező érvelésünket „okvetellenkedés”-nek nevezni merészkedik, ugyanakkor önmaga a felületességgel, sőt könnyelműséggel határos *tájékozatlanságot* árul el.

Schmidt Károly Jenő cikke a „tiszai memorandum”-ról szól. Hát nem olvasia el ennek a memorandumnak 17-ik lapján a következő sorokat: „Amennyiben már fennálló egyetemeinken az ev. theol. fakultás bármely okból el nem helyezhető, az eperjesi kollegium két virágzó akademiájának (theologia és jog) állami kezelésbe való átvételével s a fakultásra szánt összeg felhasználása mellett három fakultásos *állami egyetem*mé való átszervezésével az evang. egyház törvényes igénye megnyugtató s pénzügyi szempontból könnyen megoldható kielégítést nyerhet.” Lehet-e annak, aki magyarul tud és tárgyilagos, ilyen félre nem érthető, határozott nyilatkozat után azt állítani, hogy a tiszai memorandum *felekezeti egyetemet* akart? Hozzátesszük még azt is, hogy a memorandumnak az az elvi kijelentése éppen a fakultás kérdésének államjogi vonatkozásait tárgyaló 3-ik fejezetben foglaltatik tehát abban a részben, ahol annak helye és jelentősége van. Az az idézet pedig, a melyre a cikkíró támaszkodik, a memorandum 26 lapján „Ev. theol. fakultás szervezése egy Eperjesen felállítandó 3 fakultásos *állami egyetemen*” c. fejezetben olvasható.

Döntse el már most a szíves olvasó, vajon „*felekezeti*” avagy „*állami*” egyetemért harcol-e a tiszai memorandum? Döntse el továbbá azt is, vajjon mi alapon döngeti a cikkíró két hasábon át ama bizonyos nyitott ajtót, s mi alapon merészkedik „végzetes rövidlátás”-sal megbélyegezni azt a kerületet, amely éppen úgy csakis *állami egyetemet* kíván, mint maga a cikkíró. Hogy a debreczeni egyetem is állami intézmény, ahhoz kétség sem fér. Hogy azonban bizonyos ref. felekezeti színezete van, az viszont elkerülhetetlen, mert hiszen ref. hittani fakultása is van. Ily értelemben az Eperjesen felállítandó *állami egyetem*nek is lenne bizonyos tekintetben evang. színezete, mert azt talán már Schmidt K. Jenő sem kívánná, hogy az ev. theol. fakultást magában foglaló eperjesi *egyetem* tanévnyitó és tanévzáró ünnepét, illetve az azt megelőző istentiszteletet az eperjesi róm. kath. templomban tartsák meg, avagy hogy az ev. theol. fakultás

theol. fakultásnak a pozsonyi egyetembe való *szerves* bekapcsolását. nem firtattuk a másik előfeltétel fennforgását, hogy vajjon ebben a kedvező esetben az *anyagi erők* készenlétben vannak-e Pozsonyban? Mert kettővel legyünk tisztában:

a) Bekapcsolt fakultás szervezete esetében is egyházunknak *saját erejéből* kell gondoskodnia *megfelelő* beruházásokról, tantermekről, legalább 70–80 theologust befogadó internátusról, gazdag konviktusról s mindezek jó karban levő felszereléséről stb.

b) Mindezeket pedig Eperjesről Pozsonyba eltolni nem lehet. Eperjesen mindez meg van, Pozsonyban pedig — sajnos — csekély töredék van meg belőle s ha olyan arányokban akarnánk felépíteni, mint a hogy az Eperjesen már tíz év óta fennáll s egyházunknak tehermentesen és díjtalanul rendelkezésére bocsátható: hát akkor egyetemes egyházunknak legalább is fél millió koronát kellene Pozsonyban építésre felhasználnia,

A pozsonyi „traditióból“, a pozsonyi gyülekezetnek Eperjest messzetulszárnyaló „gazdaságából“ és „áldozatkészségéből“ lehet hogy mindez kitelik. Egyelőre azonban csak annyit tudunk, hogy a pozsonyi theol. akadémia egy hihetetlenül rozoga, szűk épületben van elhelyezve, amely épületnek második emeletén 25 theol. akad. hallgatónak higienikus szempontból meglehetősen kifogásolható elhelyezésére van hely s ezért a néhány szobácskáért is az egyetemes egyház bért fizet a gazdag pozsonyi gyülekezetnek.

Ezzel szemben Eperjesen 50 theologus befogadására alkalmas, tíz év előtt épült, teljesen modern két emeletes, az akadémiai helyiségektől külön álló, tágas udvarral, kerttel kapcsolatos igazi családi Otthon áll rendelkezésre, a mely a tiszai egyházkerület tulajdona s a Collegium tulajdonát képező telekkel kibővítve bármikor 80 ifju befogadására alkalmas internátussá fejleszhető. Arról nem is szólnunk részletesen, hogy a központi monumentális collegiumi épületben milyen elhelyezése van az eperjesi theológiának s milyen ezzel szemben a pozsonyi akadémiaé. A mi coll. konviktusunkról, a mely a béke visszatérével előreláthatólag kizáróan főiskolai hallgatók konviktusa lesz — füzetesebben nem emlékszünk meg. Minderről egyébként lelkismeretesen számot ad a tiszai memorandum.

Felhívjuk hát Pozsonyt, hogy hasonlóképen adjon nyilvános számadást, mert „szavakkal“ egyet. theol. fakultást elhelyezni nem lehet. Sőt magában véve a „nagy“ gyülekezet sem nyújt erre garantiát. Pozsonynak ez az egy, helytálló

érve alkalmassá teszi őt arra, hogy a gyakorlati képzés céljait szolgáló seminarium elhelyezésénél esetleg szóba jöhessen. Egyébként azonban jelenlegi viszonyai az egyet. theol. fakultás befogadására még abban az esetben is alkalmatlannak minősítik, ha a fakultásnak az egyetembe való *szerves* bekapcsolása akadályba ütközni nem fog.

Külömben pedig kívánjuk, hogy a fakultás előkészítésére kiküldött bizottság annak idején helyszíni szemlét tartson úgy Pozsonyban, mint Eperjesen s akkor majd meggyőződik arról, hogy Eperjesen a fakultás elhelyezésének minden anyagi előfeltétele már is megvan, Pozsonyban ellenben ugyszólván minden hiányzik. Egyetemes egyházunk nagy közönsége ezt nagyrészt azért nem tudja, mert az eperjesi főiskola és mellékintézményeinek meglepően nagyarányu *épületekben* való elhelyezése az utolsó tíz év alatt ment végbe. De évtizedeken át tartó takarékos gazdálkodás, az egyházkerület céltádatos, áldozatkész gondoskodása előzte meg s ma már joggal számít legalább is arra, hogy tudomást vegyennek róla.

Azt meg talán mégsem állítja Schmidt Károly Jenő, hogy mindez pusztá rivalitás?

Az eperjesi Collegiumot köztudomás szerint egyetemenként alapították 1665-ben a felsőmagyarországi rendek. Szervezete az akkori egyetem berendezésének megfelelt s ez talán mégis csak több annál, hogy az 1870-es években Pozsonyban egyet. theol. akadémia alapításához fogtak. Ha meg a jelent vesszük zsinórmértékül, méltóztassék betekinteni az eperjesi Collegium értesítőjébe, a melyből kitünik, hogy a Collegium két főiskoláján (theologia és jogakadémia) 16 tanszék van szervezve, szemben a pozsonyi theol. főiskola 6 tanszékével.

Az eperjesi két egyházközség pedig — bár ez az elméleti képzés szempontjából nem elsőrendű előfeltétel — a nyelvi képzés lehetősége tekintetében nem áll mögötte Pozsonynak.

Térszűke miatt sem folytathatjuk tovább. — Legyen szabad tehát ismételtlen ajánlanunk, hogy a fakultás elhelyezhetésének előfeltételei szempontjából Pozsony is *adatokkal és bizonyítékokkal* felszerelt memorandummal lépjen ki a porondra. A mig ezt nem teszi s többet nem igazol mint mi, addig egyes pozsonyi defensoroknak Eperjest lekicsinylő, fennhéjázó modora ellen tiltakozunk s elhárítva Schmidt Károly Jenő ur vállvetegetését, éppen nem maradunk, a mik voltunk, hanem kitartó szorgalommal haladunk tovább előre, hogy csakugyan a felvidék és a magyarországi ev. főiskolai oktatásügy erős vára lehessünk.

Az eperjesi Collegium theol. és jogi karának tanáriestületel.

Talán még nem késő?!

E kérdés és óhaj tódul ajkaimra, amikor az egyetemes egyháznak juttatott háborus segély igazságos és méltányos felosztására gondolok. Az e tárgyban érkezett püspöki leiratok s az egyházi sajtóban a segély felosztására vonatkozó közlemények mind arra engednek következtetni, hogy csakis a paróchus lelkészek fognak e rendkívüli segélyben részesülni.

Bár tiszta tényállás, hogy e segélyhez Nt, lelkész uraknak első sorban van joguk, mégis úgy tartom, hogy az egyháznak többi fizetett tisztviselői is jogos igényt tarthatnak hathatós segélyezésre. Igaz ugyan, hogy az egyet. közgyűlésnek segélyt kérő határozatát — szószerint véve azt, — csakis a rendes paróchus lelkészekre lehetne vonatkoztatni, de ha betekintünk annak lényegébe és ama kényszerítő okokra, amelyek a határozat kimondására késztették az egyetemes közgyűlést, akkor merő lehetetlenségnek tartom, hogy az ev. egyház fizetett tisztviselőinek csak egy részét óhajtáná segélyben részesíteni. Ez az eljárás mindenekelőtt evangelium ellenes, módfelett méltánytalan s főleg jogellenes volna. Mert amidőn e segély kiutaltatott, a kormány feltétlenül az egyház összes fizetett tisztviselőinek segélyezésére gondolt. Ime ezzel szemben, az előítéletek után ítélve a segédlelkészek és vallástanárok minden valószínűség szerint e segélyezésről ki maradnak. Miért? E kérdésre szeretnék megnyugtató feleletet kapni?

Vessünk egy pillantást az állami tanárok és tisztviselők helyzetére. Ott nemcsak a rendes tanárok és tisztviselők, hanem az összes helyettesek, ideiglenes helyettesek is részesülnek segélyben. Ennek az elvnek egyházunkban is mérvadóknak kell lennie. Az egyház kebelében működő felavatott lelkészek, legyenek azok akár vallástanárok, akár segédlelkészek csakis az egyháztól kérhetik e jogos segélyezést s most ily segélyezésre egy bizonyos összeg rendelkezésre állván, feltétlenül részt kérnek abból. Avagy oly rózsás a helyzetük?

Nézzük csak közelebbről ügyüket. Évi javadalmuk 1600 K. ebből levonva az ellátási költségeket, minimumot véve 1000 K-t (hol kap ma havi 80 K-ért ellátást?) marad legjobb esetben 600 K., ugyanígy alakulnak a viszonyok a fővárosi és nagyobb vidéki városokban működő s. lelkészeknél is, mert habár talán több is a fizetésük, de annál nehezebbek a megélhetési viszonyaik is. Marad tehát itt is, ott is legjobb esetben 600 K. Ebből most már tessék a mai viszonyok mellett évente „egy öltönyt, esetleg

még egy új téli kabátot s egy-két pár cipőt venni és a rendes mellékiadásokat fedezni. Ezen rövid s mindenesetre szomorú számadást szemügyre véve, senki sem akadhat, aki állíthatná, hogy segélyezésre nekünk nincsen szükségünk.

De tekintsük a méltányosság álláspontját. A segédlelkészek hiven teljesítik kötelességeiket, s amikor az egyház munkásságukat elég nagy mértékben igénybe veszi, akkor a segélyezésnél teljesen mellőznék őket?

Nem, nem akarom azt hinni, de ha mégis úgy van, akkor legyen szabad nekem ez igénytelen sorokat mély tisztelettel, de a legnagyobb határozottsággal az illetékes tényezők nagybecsű figyelmébe ajánlani.

Hiszem, hogy kérésünk nem szóban, de tetteben fog méltánylásra találni.

Kérésem elhangzott. Talán még nem késő?!
Budapest. *Farkas Győző.*

Lelkipásztorkodásunk főbb teendői a háboru után.*)

Irta s az alsó nógrádi papi értekezleten felolvasta **Bienik János** legéni ev. lelkész.

*Nagy tiszteletű Lelkészerkezhzet!
Kedves Testvérek!*

Midőn a külső egyházi életre vonatkozó megbeszéléseinknek imígy végére jutottunk, legyen szabad egy kis elméletre terelnem figyelmeteket. Nem azért, mintha én az elméletet tartanám minden dolgok nélkülözhetetlen alapfeltételének, sőt ellenkezőleg a tetterős, a cselekvés képes kereszttyénséget vallom én is a magaména, — hanem azért mert meggyőződése, hogy a jó előkészület és ügyes tájékozódás, a kor irányelveinek helyes felismerése és mérlegelése már magát a sikert jelentik.

S ki ne látná a mai idők veszes felhőit? Ki ne ébredne a mai válságos helyzet komoly felismerésére? Midőn népek, nemzetek milliói állnak fegyverben egymással, hogy lezárják az emberi nem történelmének egyik korszakát s a világtörténelem epochális eseményeivel egy újabb korszaknak alapjait rakják le, . élő tanui vagyunk, annak, amiről sokan csak álmodni mertek. Nem

*) A munkát terjedelmes voltánál fogva csak kivonatossan közölhetjük, azt hisszük azonban, hogy így is tudományos konklúziókban gazdag, a szerső társadalomtudományi mély felvilágosításról tanuakodó általános értékű gondolatait sokan élvezettel fogják olvasni.

sejtjük-e tehát, hogy valami különös feladatok várnak mireánk is? Tudjuk, hogy a történelem élő bizonyossága annak, hogy valahányszor ily válságos események rázták meg a világot, mindannyiszor nagy átalakuláson ment keresztül a Krisztus egyháza is? Mi vár hát mi reánk a Sion őrizőire? Mily szociális feladatokat ró reánk, lelkivezetőkre, a jövő nemzedéke, avagy mily irányu munkásságot követel majd teljes joggal az a társadalom, amely a mai nehéz tűzpróbán keresztülmenve komolyan kezdi vizsgálni az idők folyását és a minden oldalra szóló boldogítás önzetlen törekvését tartva szem előtt, hozzánk fordul lelkivigaszért, megtépett reményeinek, megbolygatott lelkivilága harmóniájának visszaállításáért. Hogyan készülünk elő?! Tapasztalataink bővülnék, látókörünk szélesbedik, fogalmaink tisztulnak, előítéleteink kristályosodnak, mit vigyünk ezekből magunkkal s hogyan állítsuk be egyházunk ama örök eszménye a lelkimegváltás és emberi boldogítás nemes munkájának élő organizmusába, hogy valóban vezetői, irányítói legyünk a lelki életnek a háboru után is?

Vigyázzunk, hogy más ne vegye ki a fegyvert a kezünkől! A legnagyobb elimináló lehetőség mindenkor az, a ki legjobban tudja mérlegre állítani az adott viszonyokat, az idők jeleiből legjobban tud következtetni a jövő alakulataira s az eseményekből ellesni azokat a motívumokat, a melyek a jövő mozgató elemei hivatva lenni, aki megválogatott, de egyuttal időszelő eszközökkel tud sikra szállni akkor, amikor épen alkalom nyílik és abban a pillanatban, a midőn a szellemi élet keresztyén-ellenes ferde irányzatai talajt veszelve tehetetlenül állanak, a kultura és a felvilágosodás csődöt mondott bálványai s akulturember előtt nagy becsben levő, de épen általa barbár kézzel elpusztított történelmi nevezetességű műemlékek, régiségek vadul összetört roncsai fölött.

S ez az idő most lesz, vagy hogy úgy mondjam, már most van, csak figyeljük jól az idők jeleit.

Háboru előtt úgy látszott, hogy a vallás tényleg elvesztette uralkodó helyzetét korunk szellemi kulturájában s hogy igaza volt a híres dán filozofusnak Höfddingnek, a mikor azt mondta, hogy a vallás egykor tűzszlopa volt az emberi nem történetének, ma azonban csupán mozgókörhálóvá vált, mely a menetet követi s a fáradtabat és sebesülteket fölszedi! Modernnek, de igaznak tűnt fel az a mondás, hogy a vallás az individualizmus szubjektív ügye, tehát magántulajdon,

— mi azonban szomoruan éreztük ezen jóhangzásu jelszónak fájó következményeit, hogy amint megszűnt közkinccs, a társ. szellemi és erkölcsi életnek mozgató, élő, ható erejévé lenni, nemcsak szubjektív ügyggyé, hanem holt főkévé is lett.

A modern tulzók a klerikalizmus kinövéséi ellen küzdve akaratlanul is felvették a harcot magával az egyházzal és annak alapigazságai-
val is. A természettudomány hirtelen fellendülése a mindenség gögös urává tette az embert, úgy hogy amig egyrészt a polg. és társ. élet fejlődésében anyagi helyzete javult, addig az élvhajhászásba kimerült lélek teljesen üres lett. Fáradt, bágyadt fiatal agg lett mindenki. Semmi sem elégítette ki, megunt mindent, sivárnak és üresnek találta az életet. Tele volt korunk zsidongó, beteges világfájdalommal, melynek szomorú következménye az élvhajhászat, ennek vége pedig az emberi bűnök tömkelege, az erk. élet teljes megromlása, aláhanyatlása. Ime a kultura két véglete: az anyagi jólét az egyik oldalon, — az erkölcsi romlás a másik oldalon. S a társadatom eme chaotikus szellemi harcában, hol társ. osztályok pártharca, versengése (az alsóbb néprétegek szociálizmusa — a felsőbbek bürokratikus törekvéseivel szemben) a teljes bizalmatlanságot, az emberek „homo homini lupus“ elvét juttatta érvényre, — találhatott-e méltó helyet a Krisztus szeretet-egyháza!? A tudomány kétségbeejtő érveire, lesújtó argumentumaira a bizalmatlan, a kételkedő embernek nyújthatott-e elégszerű érvet, felvilágosító s az arany közép utat megjelölő elvi igazságokban a Krisztus egyszerű szolgája, a pap?! A megszorodottak, az önmagukkal meghasonlottak szíve örök vágyaira tudunk-e őszinte feleletet adni? Nem. Annagra elkábitott már bennünket is a világ bódító itala, a szin, a külsőség ezerféle pompája, hogy új ideálokat, új eszményeket kezdünk hirdetni, új élettartalmat akarva adni az embernek, — s egyszerre csak azon vettük észre magunkat, hogy csak a forma más, de az igazságok voltaképp a régiek! Az ó tömlők feleselésével kiengedtük az ő bort is s vele a jó zamatot, de ujjal, legalább is olyannal, a melyben anyagi erő lett volna, mint a régiben, nem tudtuk pótolni. S most látjuk föleszmélésünk után csak, hogy új tömlőben az ő bor, az az igazi érték!

(Folytatjuk.)

BELÉLET.

A háborus segély felosztása kérdésében egyetemes egyházi felügyelőnk az egyetemes pénzügyi bizottságot kívánja meghallgatni. E célból a bizottság július 27-én fog Budapesten ülésezni.

Herületi közgyűlés. A dunántuli egyházkerület ez évi rendes közgyűlését augusztus hó 23-án Nagykanizsán fogja megtartani. Aug. 22-én az egyházker. ev. egyesület és az egyházker. tanítóegyesület fog gyűlésezni.

Segédlelkészi dispositiók. A dunántuli egyházkerület püspöke legközelebb *Schlitt* Gyula segédlelkészt Sopronból Lajoskomáromba helyezte át. *Héri* Lajost Nagyalázsonyból Uraiujfaluba, ifj. *Tomka* Gusztáv pápai segédlelkészt Győrkönybe nevezte ki gyűlek. adminisztratornak.

Lelkészi értekezlet. A soproni felső egyházmegye lelkeszi értekezlete július 3-án tartott Sopronban. Értekezlet előtt a lelkeszek, az esperes által felolvasott szentirási hely (Efez. 4, 1—16) meghallgatása s testvéri kézfogás után az Ur asztalához járultak, hol *Fiedler* Károly locsmánczi lelkész osztotta ki az urvaesorát. Az értekezleten — mely mint rendesen úgy most is komoly és tanulságos lefolyású volt — a lelkeszeken kívül a soproni theol. akadémia professorai valamint a liceum theologus-tanárai is részt vettek. *Scholtz* Ödön esperes elnöki megnyitójában az egyre súlyosbodó viszonyok között folyton emelkedő, lelkiismeretes lelkipásztori munkaságra figyelmeztette a kartársakat s méltányolta bold. Pieler Mátyás volt kaboldi kartárs érdemeit, ki épen e téren volt nagy és fejtett ki igen áldásos tevékenységet. Esperes indítványára elhatározottat, hogy ha harangjainktól tényleg meg kell válnunk, levételük előestéjén mindenütt alkalmi istentisztelet tartandó, közvetlenül leeresztésük előtt pedig mintegy bucsuzásul mindenütt negyedóránál meg egyszer harangozni kell velük. Az elnöki megnyitó után *Pröhle* Károly theol. akad. tanár tartott Apost. esel. 4, 12 alapján „Krisztus nélküli kereszténység” cím alatt mely gondolatokban gazdag hitvallásszerű írásmagyarázatot, s vallástételével az értekezlet — elismerő köszönetének nyilvánítása mellett — azonosította magát. A következő kérdés „a háboru hatása a gyülekezetek és hívek vallásos életére” volt, mely kérdésről az egyes lelkeszek adták elő két évi megfigyelés alapján szerzett tapasztalataikat. Ezen megfigyelések folytatandók s a háboru befejezte után teljesen feldolgozva az esp. levéltárban nyernek majd elhelyezést. — A

püspöki kérdőpontok alapján *Krón* Ferenc lajta-ujfalui lelkész: A háboru tanulságairól, *Bothár* Mihály harhai lelkész: A vallás lélekemelő erejéről, *Lauff* Géza balfi lelkész: A keresztény vallás és a háboruról, *Scholtz* Ödön esperes pedig: A magyar protestáns bibliatársulat megalapításáról tartottak felolvasást. A többi kérdés tárgyalása öszre maradt. Végül a MELE memorandumja került tárgyalásra s az értekezlet ahhoz lényegben hozzájárult, mégis azzal, hogy a fizetés rendezéssel együtt a lelkeszválasztás kérdése is rendezendő volna.

Esperességi közgyűlés. A kishonti ev. egyházmegye július hó 17-én tartotta meg rendes évi közgyűlését Rimaszombatban. A lelkeszeken kívül alig 8—10 világi és kb. 15 egyházigazgató és kiküldött jelent meg, aminek egyrészt a közlekedés nehéz volta, másrészt a megyében már megkezdődött aratás volt az oka. A közgyűlést rövid istentisztelet előzte meg, amelyen az egyházmegye költő-főjegyzője: *Kemény* Lajos igen magas, kötött formájú imát mondott a békéért, a melylyel magával ragadta a lelkeket s vitte fel a hívő szív fokaszát a kegyelem Urához. Az istentisztelet befejezése után *Medveczky* Sándor egyházmegyei felügyelő nyitotta meg a közgyűlést; beszédjében reámutatott azon nehéz viszonyokra, a melyek közepette az utolsó közgazgatási év letelt. A haretéren kivívott diadalok jelemelő, — s az ellenség által történt visszavetéseknek szomoruan lehangoló hatását ecsetelte. A dúló háboru pusztításai — úgy látszik mintha az evangelium alaptételeit veszélyeztetnék, de viszont lehetetlen nem látni, hogy viharai bizonyos vallás-erkölesi hasznot is hoztak, mert ezekben megtanultunk imádkozni, hinni és bizni a jó Istenben. Megtanultuk szeretni az Istent s embertársainkat. Üdvözli a közgyűlés tagjait, áldást kérve Istentől a tanácskozássra s a közgyűlést megnyitja. Napirend előtt bejelenti még, hogy *Gyürky* Pál a mult ősszel ünnepelte meg esendben lelkeszi szolgálatának 40 éves évfordulóját. Indítványozza, hogy az egyházmegye is fejezze ki a maga őszinte üdvözlését. Az egyhangu és lelkes üdvözlést *Gyürky* főesperes köszönettel fogadta. Majd tömör főesperesi jelentését olvasta fel, amely szerint a kishonti egyházmegye a hadi kölcsönre a saját pénztárából 15.000 koronát jegyzett. — Indítványára az elhunyt *Kolbenheyer* Lajos és *Krmann* Lajos lelkeszek emlékét könyvben örökítették meg s *Kolbenheyer* helyére törvényszéki bírónak *Kemény* Lajost választották meg. *Hűvösvy* Lajos jegyző az esperességi iskolaszék jelentését olvasta fel, amelyek beszámolnak az iskoláknak — sok ta-

nitónak hadban léte miatti — épen nem örvendetes állapotáról. — A *kerületi* közgyűlésre Madarász Pál, Cseh István világiakat és Banczik Samu, Hüvössy Lajos lelkészeket küldték ki. A *zsinat összehívásának* kérdésében a közgyűlés úgy nyilatkozott, hogy a három év lejártá előtt hozzon a zsinat egy törvényt, amely szerint a háboru ideje nem számít azon három évi időtartamba, amely a zsinatra engedélyezve volt, hanem a békekötés utánra legyen a további munka folytatása elnapolva. A számvevőszék jelentése után egynehány helyiérdekű ügyet intézett el a közgyűlés, az indítványok során pedig Banczik Samu alesperesnek a háborus anyakönyvekre vonatkozó javaslatát tárgyalta s Kemény főjegyző előadása után a kerülethez terjesztette fel. — A közgyűléssel kapcsolatban Madarász Pál és Banczik Samu elnölete mellett az esp. *gyámintézet* is ülésezett. Az egyházmegyében a gyámintézeti gyűjtés eredménye 545 k. 44 fill. volt, vagyis 60 koronával több, mint az előző évben. A közgyűléseket egy barátságos (háborus) közebed zárta be.

Uj tábori lelkész. A *csövári* egyházközség új lelkészét: *Banczik* Aladárt, ki alig foglalta el rendes lelkészi állomását, a hadvezetőség tábori lelkészi szolgálatra hívta be. A gyülekezetet ideiglenesen a behívott testvér theologus öcsése gondolja, aki édes atyjának: *Banczik* Sámuel alesperesnek vezetése és ellenőrzése mellett munkálkodik. Bevonult ifju testvérünket nehéz munkájában kísérje az Ur megsegítő kegyelme.

A szepesi evangélikusok jubiláris mozgalmá. Egy sok reménnyel kezdett és emberi számítás szerint sok reménységre jogosító egyháztársadalmi mozgalom indult meg a szepesi hitrokonok között a reformáció és az — egyszer mégis csak beálló — béke megünneplése ügyében. Erről értesülünk az „Ev. Glaubensbote“ jun. 18-i számában megjelent javaslatból és a szerzőnek, Kozlay Kálmán szepesszombati lelkésztestvérnek szerkesztőségünkhöz intézett tudósításából. — A körültekintő, ideális és reális érvekkel bőven felszerelt felhívásból terjedelme miatt csak egyes, figyelmünket és helyeslésünket első pillanatra megnyerő pontot ragadunk ki a következőkben: A létesítendő intézmény, ha össze akarja kapcsolni azokat a sokoldalú követelményeket amelyeket egy biztos alappal és biztos jövővel rendelkező jubiláris alkotásnak ki kell elégítenie (hazafias, humánus és egyházépítő cél,) — akkor egy olyan iskolának kell lennie, mely árva és pedig első sorban hadiárva leányokat képezne ki megélhetést biztosító, prak-

tikus életpályákra. (Kertészet, főző és cukrász-
ipar, tejgazdaság, és számos olyan iparág, ahol hovatovább mindig több nőt fognak alkalmazni mint fényképészet, könyvkötészet, bórdíszműipar, mosóintézet vezetés stb.) Magunk is azt valljuk, amit a szerző állít, hogy a felsorolt és a szakemberek meghallgatása után még bevezethető ágakban való elméleti és gyakorlati alapos kiképzés, továbbá a munkaszeretetre, szerény igényekre máriai lelkesedés és mártai józanságra való nevelés (innen a „Bethánia“ név) biztosabb kenyeret ad a kikerülő növendéknek kezébe, mint a már is tulzsufott tanítónői, óvónői, postamesternői egyszóval az u. n. diplomás pályák. A tervnek e gyakorlati élethez simuló jellege úgy látszik, meghódította a gyakorlati gondolkozású szepesieket, mert a gyűjtés rövid idő alatt (kötelező felajánlásokban) mintegy 9—10 ezer koronát eredményezett; a Felkán, jul. 3-án tartott egyházmegyei közgyűlésen pedig élénk megbeszélés után egyhangulag elhatározták, hogy az esperesség mozgalmait indít az egyik szeretetintézménynek a Szepességen való létesítése érdekében, támaszkodva a szepesi hívektől várható nagyobbfokú áldozatkészség és az országos gyűjtés főerejéből való részesedésre. Ha az eredeti monumentális tervet el sem érhetnők az anyagi eszközök esetleges elégtelensége miatt — írja az indítványozó — *eredménye* azonban mozgalmunknak föltétlenül lesz, mert bármennyi gyűlik össze, *valamit*, a mi jó is, szép is mégis csak alkothatunk a nagy jubileum emléke és a megtartó Isten iránti hálaképen. A tervezet kérdéseit a szerző részben eddig is megbeszélte már szakemberekkel. Németországban szeretné behatóbb tanulmány tárgyává tenni, ahová egyházközségeitől nyert 10 havi szabadságra készül. A tervet Geduly Henrik püspök klasszikusan tömör, a javaslatban lekötött levélben ajánlja a szepesi hívek szeretetteljes felkarolásába.

Az egyetemes szeretetház. Nemes határozatot hozott a kőszegi ev. egyháztanács j. é. június 22-én tartott ülésében. Elhatározta, hogy az egy. jubileumi szeretetházra a legszélesebb körű gyűjtést rendezzi, egyuttal késznek nyilatkozott arra, hogy az egyházközség tulajdonát képező „András-betegház“ és a Wenzel Julia-féle alapot felajánlja az egyet. egyháznak fenti célra abban az esetben, ha a nevezett alapot rendelkezéséhez hasonló vagy azokkal rokonszerű intézményt (ev. kórházat, irgalomházat) Kőszegen a gyülekezet kebelében létesít. E határozatról a gyülekezet az egyházegyetemet értesítette.

Hérelem. Akik a dunántúli ev. egyházkerületnek j. é. aug. hó 2-ik felében Nagykanizsán tartandó közgyűlésre akár a MÁV akár a DV. vasút vonalaira kedvezményes jegyet akarnak, azok a kiinduló és esatlakozó állomás megjelölésével s költségekre 1 kor. beküldése mellett forduljanak Madár Mátyás egyházker. aljzöhöz: Felpécz (Győr m.) A költségek után fennmaradó összeg jótékony célra lesz fordítva.

A „Luther Otthon“ az elmúlt tanévben, a háborus nehézségek dacára is híven teljesítette nemes hivatását. Igazi csendes Otthont nyújtott mindazoknak az egyetemi hallgató ifjaknak, akik azalatt az idő alatt, míg tanulmányaikat a fővárosban folytatják tisztességes ellátás és meleg baráti kör után vágyakoztak. A „Luther Otthonban megnyerték mindakettőt. Lelkészeink különben már ismerik a Luther Otthon áldásos munkásságát, azért most ismételtén felkéri az igazgatóság a lelkész urakat, figyelmeztessék azokat a protestáns ifjainkat, kik egyetemi tanulmányaikat a fővárosban óhajtják folytatni, egyetemes egyházunk e nemes intézményére, annál is inkább, mert a Luther Otthon a jövő tanévben is minden körülmények között fogja teljesíteni hivatását. A folyamodványokat a Luther Otthon igazgatósága címére, Budapest VIII. Üllői ut. 24. kell küldeni.

Halálozás. Id. Demitter Gnsztáv a leibiezi ág. hitv. evang. egyházköztség nagy jóltevője és érdemes presbitere élete 74. évében j. évi július hó 13-án jobb létre szenderült. Áldott az emléke.

Értesítés. A szeptember havi *érettségi vizsgálatok* a tiszai ág. hitv. egyházkerületben az *igloi ev. főgimnáziumban* fognak megtartatni és pedig az írásbeliek szeptember 5, 6 és 7-ikén a szóbeliek szept. 9—10 napjain.

Pályázatok és hirdetések.

Hirdetmény.

Az aszói leánynevelő intézetben megnyílik az egy éves női kereskedelmi szaktanfolyam, ha legalább 25 növendék jelentkezik. Jelentkezések határideje úgy a bennlakó, mint a bejáró növendékek részére július 31.

Értesítés. A tiszai ev. egyházkerület lelkészei értesítettnek, hogy a kongrua mindekkoráig kiutalványozva nem lett. Mihelyt a miniszteriumból kiutalványozzák, a nyugták azonnal szétküldetnek.

Pénstáros.

Pályázat.

A beszterezebányai ág. hitv. ev. főgimnáziumban az 1916 17. tanév kezdetével a VIII. osztály megnyitása folytán két tanári állás föltendő be, egyelőre mindkettő helyettes tanárral. Pályázhatnak a magyar—latin, magyar—német, latin—német, görög—latin, természettan—számtan szakcsoportból okleveles, szakvizsgálatot tett vagy szükség esetén egyetemet végzeti és alapvizsgát tett ág. hitv. ev. vallásu tanárjelöltek.

A megválasztandó helyettes tanár évi fizetése lakpénzzel 1700 kor. megjegyezzük, hogy a vall. és közokt. miniszter ur mult évben az intézetünkénél működött helyettes tanároknak 400—400 k. háborus segélyt utalványozott. A beszterezebányai ág. hitv. ev. egyház közgyűléséhez intézett kellően felszerelt folyamodványok aug. 7-ig a főgimn. igazgatóságához küldendők. Megkeresés esetén az igazgatóság bővebb felvilágosítással is szolgál. Mind a két állás szept. 1-én elfoglalalendő.

Beszterezebánya 1916 jul. 14-én.

Burkovszky Kálmán
egyházi felügyelő.

2-2

Pályázat.

a néhai Glosius Artner Karolin asszony alapítványából kiosztandó lelkész vagy tanár nyugdíjra.

Néhai Glosius Artner Karolina asszony alapítványából egy 160 K. szóval egyszázhatvan koronával javadalmazott nyugdíj lévén szolgálatképtelen és mostoha anyagi körülmények között levő ágost. hitv. evang. lelkész vagy gimnáziumi és lefsőbb tanintézeti tanárnak kiosztandó, felhivatnak az ezen nyugdíjra pályázni kívánók, hogy az alábbiak szerint felszerelt folyamodványaikat az illetékes egyházkerületi püspök ur utján 1916. évi augusztus hó 31-ig bezárólag a bizottsághoz címezve küldjék be.

A folyamodványban részletesen felsorolandók: a folyamodó működési helye és ideje, életkora és családi viszonyai (gyermekai és azok életkora és foglalkozása) végül a folyamodó anyagi viszonyai (ingatlan vagyona, jövedelme, nyugdíja stb.)

A folyamodvány az illetékes lelkész által ellenjegyzendő és az illetékes lelkész a folyamodványon igazolja az abban felhozottak valódiságát.

Kelt Budapesten, 1916. évi május 22.

A Glosius Artner Karolina-féle alapítványt a budapesti deáktéri ág. hitv. ev. testvéregyházaknál kezelő bizottság.

Dr. Zsigmondy Jenő s. k.

biz. elnök.

Dr. Liedemann Frigyes s. k.

biz. jegyző.

Értesítés.

Az eperjesi Collegium theol. akadémiáján a beiratások f. é. szept. 1—8 napjain tartatnak. Későbbben jelentkezők csak kellő igazolás mellett vehetők fel. Akadémiánk hallgatói taneiját nem fizetnek. Nyugdíjintézeti járulék címén félévenként 10 kor. fizetendő. Beiratás, kórház, könyvtár, öns. egyesület stb. címen fizetendő 22—25 kor. az egész iskolai évre. Minden theologus tartozik a theol. Otthonban lakni. Teljes díjfizetés egész évre 120 korona., melyet negyeevenként 4 egyenlő részletben előre is lehet fizetni. A díj fizetése alól felmentésnek is van helye, a felmentésért azonban folyamoeni kell. A folyamodványok f. é. aug. 25-ig beküldendők a theol. ak. eékáni hivatalba címezve. A nógrádi esperesség alapítványából van egy eijmentes hely; üresedésben, amelyet nógrádi egyházmegyei származásu theologus kaphat a nevezett egyházmegyétől; hasonlóan van az arad-békési esperesség alapítványából egy 50 kor. kedvezményes hely, melyei arad-cékési egyházmegyei ifju nyerhet el. Ezekért is f. é. aug. 25-ig kell folyamodni a theol. dékáni hivatalnál. Sészletesebb felvilágosítást nyújt az érdeklődőknek az alulirt dékán.

Eperjes 1916 jul. 14.

Mayer Endre th. ak. dékán.

Pályázat

A komlóskeresztesi ág. h. ev. egyház kántortanítói állására pályázatot nyit. Pályázhatnak tótul tudó okleveles kántortanítók.

Javadalmazás: lakás kerttel, készpénz 80 K., az államtól 160 kor. tandij megváltás címén, 15 hold föld szolgálományokkal; 2 kereszt buza, 2 kereszt rozs, 2 kereszt árpa, 2 kereszt zab, 6 bécsi öl fa, 37 igás nap.

Kántori fizetés: 8 kereszt különféle életnemű. Államsegély az 1913 évi XVI. t.-c. szerint. Az állomás azonnal elfoglalandó.

Pályázni szándékozók okmányaikat küldjék be a komlóskeresztesi (Sárosm.) ág. h. evang. lelkészhez.

A szolgálmányok megváltási árai: 1 kereszt buza 10 K., 1 kereszt rozs 9 kor., 1 kereszt árpa 8 kor., 1 kereszt zab 7 kor. 4 köből rozs magban: köble 12 kor. 1 öl fa 12 kor.

Hirdetmény.

Evang. német lelkész magántanulókat vállal teljes ellátással és tanítással havi 100 koronáért. Faluban kitünő szénsavas viz. Sörkut Szepesm. **Tarczay Andor**

ev. lelkész.

2-1

Pályázat.

Néhai Glosius Artner Karolina asszony alapítványából egy 120 K. szóval egyszázhusz koronával javadalmazott nyugdíj lévén lelkész vagy felsőbb tanintézeti tanár ágostai hitvallásu evangélikus szegénysorsu özvegyének kiosztandó, felhivatnak az erre a nyugdíjra pályázni kívánók, hogy a kellően felszerelt folyamodványaikat az illetékes egyházkerületi püspök ur utján 1916. évi augusztus hó 31-ig bezárólag a bizottsághoz címezve küldjék be.

A folyamodványban részletesen felsorolandók: a folyamodó életkora és családi viszonyai (gyermekai és azok életkora és foglalkozása,) végül a folyamodó anyagi viszonyai (ingatlan vagyona, jövedelme, nyugdíja stb.)

A folyamodvány az illetékes lelkész által ellenjegyzendő és az illetékes lelkész a folyamodványon igazolja az abban felhozottak valódiságát.

Kelt Budapesten, 1916. évi május hó 22-én. A Glosius Artner Karolina-jele alapítványt a budapesti deákteri ág. hitv. ev. testveregyházaknál kezelő bizottság:

Dr. Zsigmondy Jenő s. k. Dr. Liedemann Frigyes s. k.
biz. elnök. biz. jegyző.

Pályázat.

A klazányi (u. p. Alsógyertyán Zemplén m.) evang. egyház kántortanítót keres, javadalmazás jó akáson és kerten kívül, szóval együtt 800 kor., ezenkívül a törvénybiztosította államsegély. Pályázhatnak evang. képesített tanítók, ezek hiányában ideiglenesen nő is fog alkalmaztatni esetleg csak tanítói teendőkre végzésére.

A hat osztályu iskola tannyelve magyar, egyházi functiók nyelve tót.

Határidő július 15. Bővebb felvilágosítást ad 3-3 Goldperger János ev lelkész.

Pályázat.

Az aszódi leánynevelő intézetbe szept. 1-ét jó családból való német leány nevelőnőnek kerestetik, aki azonban magyarul nem tud. Kötelessége a bennlakó növendékekre felügyelni és velük németül társalogni. Fizetése lakáson és teljes ellátáson kívül havi 40 korona.

KÉZI AGENDA

Templomi és halotti imák, szertartási beszédekkel.

Lelkészi használatra.

Irta GYURÁTZ FERENC

pápai evang. lelkész és dunántúli evag. püspök.

Harmadik kiadás.

— Ára füzve 7 K., vászonkötésben 10 kor. —

Kapható **Kis Tivadar** könyv és papirkereskedésében **Pápa** Főutca 21.

NOVOTNY ANTAL FIA
harangöntőde és
vasharanglábgyár
**Temesvár, Gyár-
város.**

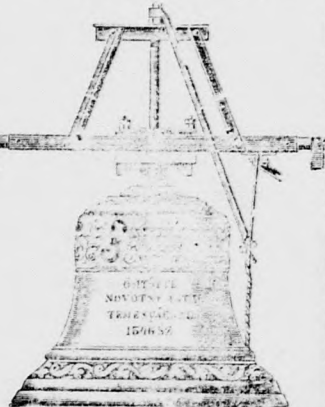
Ajánlja magát több évi szavatolás mellett régi harangok újraöntésére, valamint új harangok és teljes harangcsoporthoz előre meghatározott hangok utáni elkészítésére. — Különösen ajánlja saját találmányu

**új modoru áflyukasz-
foff harangjait,**

melyek felső részükön a hegedűhéz hasonló 8 alu nyílásokkal vannak ellátva s ezért erősebb, terjedelmesebb és mélyebb hangok, mint a régi modoruak. Ily szerkezetű 327

kgos harang hangban egyenlő 461 kgos régi modoru haranggal. Ajánl továbbá forgatható vertvas koronákat, régi harangok ilyenekkel való újra szerelését és vertvas haranglábakat.

Költségvetések és képes árlapok díjmentesen szolgáltatnak. — Az 1896. orsz. kiállításon millenniumi nagy éremmel kitüntetve.

Lelkész és vallástanár, tanár és tanító urak rendeljék meg és terjesszék

a hivek és a tanítványaik között az

ÉBRESZTŐ

képes keresztyén szépirodalmi, családi és ifjusági havi folyóiratot.

Szerkeszti:

MEGYERESY BÉLA.

Előfizetési díja egy évre 4 kor.

Az ÉBRESZTŐNEK minden keresztyén családnak és minden keresztyén ifjúnak el kell jutnia, hogy a nemes szépirodalom szárnyain minden olvasójának lelkébe bevigye a keresztyén magyar nemzet hatalmas gondolatát.

Előfizetéseket elfogad és mufafusz. ingyen küld a kiadóhiv.

Budapest, VIII., Főh. Sándor-utca 28

Pontos és legjobb órák 5 évi jótállásra!

Egyházi szentdedények, urvacsora-kelyhek, keresztelő kannák, oltári gyertyatartók, borkancsók. — Arany és ezüst ékszerek, evőeszközök, chinaezüst disztárgyak részletfizetésre is kaphatók.

Javításokra s vidéki megrendelésekre különös gondot fordítok. — Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.

POLGÁR KÁLMÁN,

műórás és ékszerész, az ev. ref. egyházak szállítója.

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 5. SZ. I. EM.

Pontos kiszolgálás!

Jutányos árak!

Boros-nyomda Rákosligeten Budapest mellett.